

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Πρόλογος</i>	21
<i>Ευχαριστίες</i>	25
<i>Σχετικά με τους Συγγραφείς</i>	27
<i>Πρόλογος επιστημονικής επιμέλειας</i>	29

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΛΑΣΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

1. Ιστορική επισκόπηση της κοινωνιολογικής θεωρίας:	
Τα πρώτα χρόνια	35
Εισαγωγή	37
Κοινωνικές δυνάμεις στην ανάπτυξη της κοινωνιολογικής θεωρίας	42
Πολιτικές επαναστάσεις	42
Η Βιομηχανική Επανάσταση και η ανάπτυξη του καπιταλισμού . . .	43
Αποικιοκρατία	45
Η άνοδος του σοσιαλισμού	47
Φεμινισμός	48
Αστικοποίηση	49
Θρησκευτική αλλαγή	49
Η ανάπτυξη της επιστήμης	50
Πνευματικές δυνάμεις και η ανάπτυξη της κοινωνιολογικής θεωρίας	50
Ο Διαφωτισμός	51
Η συντηρητική αντίδραση στον Διαφωτισμό	52
Η ανάπτυξη της γαλλικής κοινωνιολογίας	55
Αλεξίς ντε Τοκβίλ (1805-1859)	55
Κλοντ Ανρί Σεν Σιμόν (1760-1825)	57
Ογκίστ Κοντ (1798-1857)	58
Εμίλ Ντιρκέμ (1858-1917)	61

Κοινωνικά γεγονότα	61
Θρησκεία.	63
Η ανάπτυξη της γερμανικής κοινωνιολογίας	64
Οι καταβολές και η φύση των θεωριών του Καρλ Μαρξ (1818-1883)	64
Χέγκελ	64
Φόιερμπαχ.	66
Μαρξ, Χέγκελ και Φόιερμπαχ	66
Πολιτική οικονομία.	68
Μαρξ και κοινωνιολογία	68
Η θεωρία του Μαρξ.	70
Οι καταβολές και η φύση των θεωριών του Μαξ Βέμπερ (1864-1920)	
και του Γκέοργκ Ζίμελ (1858-1918)	71
Βέμπερ και Μαρξ	71
Άλλες επιρροές στον Βέμπερ	73
Η θεωρία του Βέμπερ.	74
Η αποδοχή της θεωρίας του Βέμπερ.	76
Η θεωρία του Ζίμελ	78
Οι καταβολές της βρετανικής κοινωνιολογίας	82
Πολιτική οικονομία, αμελιωρισμός και κοινωνική εξέλιξη.	82
Πολιτική οικονομία.	82
Αμελιωρισμός	84
Κοινωνική εξέλιξη	85
Χέρμπερτ Σπένσερ (1820-1903).	85
Σπένσερ και Κοντ	85
Εξελικτική θεωρία	87
Η αντίδραση ενάντια στον Σπένσερ στη Βρετανία	88
Η σημαντικότερη μορφή στα πρώτα χρόνια της ιταλικής	
κοινωνιολογίας	88
Εξελίξεις στον ευρωπαϊκό μαρξισμό στις αρχές του αιώνα	90
Η σύγχρονη σημασία της κλασικής κοινωνιολογικής θεωρίας	91
2. Ιστορική επισκόπηση της κοινωνιολογικής θεωρίας:	
Τα ύστερα χρόνια	95
Τα πρώτα βήματα της αμερικανικής κοινωνιολογικής θεωρίας	96
Πολιτική	96
Κοινωνική αλλαγή και διανοητικά ρεύματα	98
Η επιρροή του Χέρμπερτ Σπένσερ στην κοινωνιολογία	100
Θόρσταϊν Βέμπλεν (1857-1929)	103
Γκόζφ Σουμπέτερ (1883-1950)	104
Η σχολή του Σικάγο	105
Οι αρχές της κοινωνιολογίας στο Σικάγο	106
Η παρακμή της κοινωνιολογίας στο Σικάγο	113
Γυναίκες στα πρώτα στάδια της αμερικανικής κοινωνιολογίας.	114

Η σχολή Ντι Μπούα της Ατλάντα	117
Η κοινωνιολογική θεωρία ως τα μέσα του αιώνα.	119
Η άνοδος του Χάρβαρντ, η Άιβι Λιγκ και ο δομολειτουργισμός . . .	119
<i>Τάλλκοτ Πάρσονς (1902-1979)</i>	119
<i>Τζορτζ Χόμανς (1910-1989)</i>	121
Εξελίξεις στη μαρξική θεωρία	123
Ο Καρλ Μάγκαϊμ και η κοινωνιολογία της γνώσης	125
Η κοινωνιολογική θεωρία από τα μέσα του αιώνα και έπειτα. . . .	126
Δομολειτουργισμός: Ακμή και παρακμή	126
Ριζοσπαστική κοινωνιολογία στην Αμερική: Τ. Ράιτ Μιλς	127
Η ανάπτυξη της θεωρίας συγκρούσεων	128
Η γέννηση της θεωρίας της ανταλλαγής	129
Δραματολογική ανάλυση: Το έργο του Έρβινγκ Γκόφμαν	132
Η εξέλιξη των κοινωνιολογιών της καθημερινής ζωής	133
<i>Η φαινομενολογική κοινωνιολογία και το έργο του Άλφρεντ Σουτς</i> <i>(1899-1959)</i>	133
<i>Εθνομεθοδολογία</i>	134
Η άνοδος και η πτώση (;) της μαρξικής κοινωνιολογίας.	135
Η πρόκληση της φεμινιστικής θεωρίας	137
Θεωρίες φυλής και αποικιοκρατίας	140
Δομισμός και μεταδομισμός	142
Εξελίξεις στην κοινωνιολογική θεωρία του τέλους του 20ού αιώνα	143
Ενσωμάτωση μικρο- και μακροεπιπέδου	143
Ενσωμάτωση δρώντος υποκειμένου και κοινωνικής δομής.	144
Θεωρητικές συνθέσεις.	146
Θεωρίες της νεωτερικότητας και της μετανεωτερικότητας	147
Οι υπερασπιστές της νεωτερικότητας	148
Οι υποστηρικτές της μετανεωτερικότητας.	149
Η κοινωνική θεωρία στον 21ο αιώνα	151
Θεωρίες κατανάλωσης.	151
Θεωρίες παγκοσμιοποίησης	152
Θεωρίες επιστήμης, τεχνολογίας και κοινωνίας	154

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΛΑΣΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

3. Αλεξίς ντε Τοκβίλ	163
Συγκριτική μελέτη	171
Αμερικανική πολιτική	175
Η κοινωνιολογία στο έργο του Τοκβίλ	176
Ήθη	177

Κοινωνική τάξη	179
Ατομικισμός	180
Ενώσεις της κοινωνίας των πολιτών.	182
Υλισμός	183
Κοινωνική αλλαγή	185
Τα σημαντικότερα κοινωνιολογικά προβλήματα	187
Στασιμότητα	188
Ισότητα	188
Δεσποτισμός	189
Συγκεντρωτισμός.	190
Ελευθερία, δημοκρατία και σοσιαλισμός	193
Αποικιοκρατία	196
Σύγχρονες εφαρμογές	199
4. Ογκίστ Κοντ	203
Οι μεγάλοπνοες φιλοδοξίες του Κοντ.	205
Θετικισμός: Η αναζήτηση αμετάβλητων νόμων	205
Ο Νόμος των Τριών Σταδίων	208
Θετικισμός: Η αναζήτηση τάξης και προόδου	210
Η κοινωνιολογία του Κοντ	214
Κοινωνική στατική	214
<i>Το άτομο στη θεωρία του Κοντ.</i>	215
Συλλογικά φαινόμενα	218
Κοινωνική δυναμική	220
<i>Ιστορία.</i>	222
Θεωρία και πράξη.	225
Ποιός θα υποστηρίξει τον θετικισμό;	225
<i>Η εργατική τάξη</i>	226
<i>Γυναίκες</i>	227
<i>Σκέψεις, αισθήματα και δράσεις</i>	228
Επικρίσεις και συνεισφορές	230
Θετικές συνεισφορές.	231
Βασικές αδυναμίες στη θεωρία του Κοντ	233
5. Χέρμπερτ Σπένσερ.	239
Σπένσερ και Κοντ	241
Γενικές θεωρητικές αρχές.	246
Εξελικτική θεωρία	247
Κοινωνιολογία.	249
Ορίζοντας την επιστήμη της κοινωνιολογίας	249
<i>Νομιμοποιώντας την κοινωνιολογία.</i>	251
<i>Κοινωνιολογία και βιολογία</i>	252

<i>Κοινωνιολογία και ψυχολογία</i>	252
Κοινωνιολογικές μέθοδοι	254
<i>Δυσκολίες που αντιμετωπίζει η κοινωνιολογία</i>	254
<i>Η προσέγγιση του Σπένσερ</i>	255
Η εξέλιξη της κοινωνίας	257
Απλές και σύνθετες κοινωνίες.	261
Στρατιωτικές και βιομηχανικές κοινωνίες.	262
Ηθική και πολιτική	267
Επικρίσεις και σύγχρονες εφαρμογές.	273
6. Καρλ Μαρξ.	277
Εισαγωγή	278
Η διαλεκτική.	281
Διαλεκτική μέθοδος	283
Γεγονός και αξία	283
Αμφίδρομες σχέσεις	283
Παρελθόν, παρόν, μέλλον.	284
Δεν υπάρχουν αναπόφευκτα	285
Δρώντες και δομές	286
Ανθρώπινες δυνατότητες	286
Εργασία	291
Αλλοτρίωση	294
Οι δομές της καπιταλιστικής κοινωνίας	298
Εμπορεύματα	299
Ο φετιχισμός των εμπορευμάτων	301
Κεφάλαιο, καπιταλιστές και προλεταριάτο.	303
Εκμετάλλευση.	305
Ταξική πάλη	308
Ο καπιταλισμός ως κάτι καλό	311
Υλιστική αντίληψη της ιστορίας.	312
Πολιτισμικές όψεις της καπιταλιστικής κοινωνίας	315
Ιδεολογία	315
<i>Ελευθερία, ισότητα και ιδεολογία</i>	317
Θρησκεία	320
Η οικονομική θεωρία του Μαρξ: Μελέτη περίπτωσης	321
Κομμουνισμός.	324
Επικρίσεις	325
Σύγχρονες εφαρμογές	329
7. Εμίλ Ντιρκέμ	335
Εισαγωγή	336
Κοινωνικά γεγονότα	341

Υλικά και μη υλικά κοινωνικά γεγονότα	344
Τύποι μη υλικών κοινωνικών γεγονότων	345
Ηθική	345
Συλλογική συνείδηση	347
Συλλογικές αναπαραστάσεις	348
Κοινωνικά ρεύματα	349
Ο καταμερισμός εργασίας στην κοινωνία	352
Μηχανική και οργανική αλληλεγγύη	353
Δυναμική πυκνότητα	355
Κατασταλτικός και αποκαταστατικός νόμος	356
Φυσιολογικό και παθολογικό	357
Δικαιοσύνη	359
Αυτοκτονία	362
Οι τέσσερις τύποι αυτοκτονίας	364
Εγωιστική αυτοκτονία	365
Αλτρομιστική αυτοκτονία	366
Ανομική αυτοκτονία	367
Φαταλιστική αυτοκτονία	368
Ποσοστά αυτοκτονιών και κοινωνική μεταρρύθμιση	369
Οι στοιχειώδεις μορφές της θρησκευτικής ζωής	370
Πρώιμη και μεταγενέστερη ντροκειμανή θεωρία	370
Θεωρία της θρησκείας – το ιερό και το βέβηλο	372
Δοξασίες, τελετουργικά και Εκκλησία	373
Γιατί πρωτόγονη;	374
Συλλογική έξαρση	375
Τοτεμισμός	376
Κοινωνιολογία της γνώσης	378
Κατηγορίες κατανόησης	379
Ηθική εκπαίδευση και κοινωνική μεταρρύθμιση	380
Ηθική	381
Ηθική εκπαίδευση	383
Επαγγελματικές ενώσεις	384
Επικρίσεις	385
Σύγχρονες εφαρμογές	389
8. Μαξ Βέμπερ	393
Μεθοδολογία	395
Ιστορία και κοινωνιολογία	395
<i>Verstehen</i>	400
Αιτιότητα	402
Ιδεατοί τύποι (ιδεότυποι)	404
Αξίες	408
Αξίες και διδασκαλία	408

<i>Αξίες και έρευνα</i>	409
Κύριο έργο στην κοινωνιολογία	412
Τι είναι κοινωνιολογία;	412
Κοινωνική πράξη	414
Τάξη, κοινωνική θέση και κόμμα	416
Δομές εξουσίας	418
<i>Νομική-ορθολογική εξουσία</i>	420
<i>Παραδοσιακή εξουσία</i>	424
<i>Χαρισματική εξουσία</i>	425
<i>Τύποι εξουσία και «πραγματικός κόσμος»</i>	429
Εξορθολογισμός	429
<i>Τύποι ορθολογικότητας</i>	430
<i>Μια καθολική θεωρία;</i>	432
<i>Τυπική και ουσιαστική ορθολογικότητα</i>	434
<i>Εξορθολογισμός σε διάφορες κοινωνικές συνθήκες</i>	435
Η θρησκεία και η ανάδυση του καπιταλισμού	446
<i>Οδοί προς τη σωτηρία</i>	447
<i>Θρησκεία και καπιταλισμός στην Κίνα</i>	455
<i>Θρησκεία και καπιταλισμός στην Ινδία</i>	459
Επικρίσεις	460
Σύγχρονες εφαρμογές	462
9. Γκέοργκ Ζίμελ	467
Βασικοί προβληματισμοί	469
<i>Επίπεδα και περιοχές ενδιαφέροντος</i>	469
<i>Διαλεκτική σκέψη</i>	473
<i>Μόδα</i>	474
<i>Ζωή</i>	475
<i>Περισσότερη ζωή και περισσότερο-και-από-τη-ζωή</i>	476
Ατομική συνείδηση και ατομικότητα	478
Κοινωνική διαντίδραση («σχέση»)	480
<i>Διαντίδραση: μορφές και τύποι</i>	481
<i>Κοινωνική γεωμετρία</i>	483
<i>Κοινωνικοί τύποι</i>	486
<i>Κοινωνικές μορφές</i>	487
Κοινωνικές δομές και κόσμοι	489
Αντικειμενικός πολιτισμός	491
Η Φιλοσοφία του Χρήματος	496
<i>Χρήμα και αξία</i>	497
<i>Χρήμα, πραγματοποίηση και εξορθολογισμός</i>	498
<i>Αρνητικές επιπτώσεις</i>	501
<i>Τραγωδία του πολιτισμού</i>	503
Μυστικότητα: Μια μελέτη περίπτωσης στην κοινωνιολογία του Ζίμελ	506

Μυστικότητα και κοινωνικές σχέσεις	509
Άλλες σκέψεις περί μυστικότητας	511
Επικρίσεις	513
Σύγχρονες εφαρμογές	515
10. Οι πρώτες γυναίκες κοινωνιολόγοι και η κλασική κοινωνιολογική θεωρία	519
Χάριετ Μαρτινό (1802-1876)	522
Ο κοινωνικός ρόλος του κοινωνιολόγου	522
Η οργάνωση της κοινωνίας.	523
Ήθη και τρόποι συμπεριφοράς	526
Ανωμαλία	527
Μέθοδοι	527
«Πράγματα» και συμπάθεια	527
Φεμινισμός	528
Σάρλοτ Πέρκινς Γκίλμαν (1860-1935)	530
Η οργάνωση της κοινωνίας.	531
Η φυλο-οικονομική (sexuo-economic) σχέση	531
Προέλευση της διαστρωμάτωσης με βάση το φύλο	535
Ανδροκεντρική κουλτούρα	536
Δημόσια και ιδιωτική σφαίρα	536
Φεμινισμός	537
Διαγραφή	538
Η Τζέιν Άνταμς (1860-1935) και η γυναικεία σχολή του Σικάγο. . .	540
Ο κοινωνικός ρόλος του κοινωνιολόγου	541
Τζέιν Άνταμς (1860-1935).	541
Η βασική θέση	544
Μέθοδοι	544
Η οργάνωση της κοινωνίας	545
Ανθρώπινη φύση και ηθική	546
Η κοινωνική ηθική	547
Η γυναικεία σχολή του Σικάγο	550
Η οργάνωση της κοινωνίας και ο κοινωνικός ρόλος του κοινωνιολόγου	551
Μέθοδοι	552
Συλλογική δράση και κοινωνική αλλαγή.	553
Άννα Τζούλια Κούπερ (1858-1964) και Ίντα Γουέλς Μπάρνερτ (1862-1931)	555
Μέθοδοι	557
Η οπτική των φυλετικών σχέσεων	558
Ομάδες και εξουσία	558
Διατομές: Φυλή, φύλο, τάξη	559
Η οργάνωση της κοινωνίας.	560
Οπτική γωνία και «το κάτι που τραγουδά»	561

Μαριάν Σνίτγκερ Βέμπερ (1870-1954)	561
Η σκοπιά των γυναικών	562
Φύλο και δύναμη: Η εξουσία ισούται με αυτονομία	563
Φύλο και πολιτισμός: Αντικειμενική κουλτούρα, προσωπική κουλτούρα, και η «Μεσαία οδός της καθημερινής ζωής»	564
Διαφορές μεταξύ γυναικών	565
Κοινωνική αλλαγή	566
Μπέατρις Πότερ Γουέμπ (1858-1943)	567
Μέθοδος: Φυσικά πειράματα	568
Κοινωνική αλλαγή: Διάχυση	569
Ο κοινωνικός ρόλος του κοινωνιολόγου	569
11. Γ. Ε. Μπ. Ντι Μπουά	573
Διανοητικές επιρροές	577
Επιστήμη	577
Γερμανικός ιστορικισμός και ρομαντισμός	580
Η «νέα» κοινωνική θεωρία και ο μαρξισμός	581
Μελετώντας επιστημονικά της φυλή: Ο Νέγρος της Φιλαδέλφειας Εγκληματικότητα	584
Κοινωνική ανισότητα: Κάστα και τάξη	590
Ο καλοπροαίρετος δεσπότης	591
Επίκληση στο προσωπικό συμφέρον του λευκού	593
Θεωρητικές συνεισφορές	593
Η έννοια της φυλής	594
Το πέπλο	595
Διττή συνείδηση ή «διττότητα»	601
Οικονομικά	603
Καρλ Μαρξ, σοσιαλισμός και κομμουνισμός	605
Σύγχρονες εφαρμογές	606
12. Θόρσταϊν Βέμπλεν	611
Διανοητικές επιρροές	615
μαρξική θεωρία	616
Εξελικτική θεωρία	617
Οικονομική θεωρία	619
Βασικές θέσεις	621
Ανθρώπινη φύση	622
Ένστικτο της τεχνουργίας (<i>workmanship</i>)	622
Γονεϊκή κλίση	627
Ασίγαστη περιέργεια	628
Μίμηση	628
Οι βιομηχανικές τέχνες	629

Πολιτισμική καθυστέρηση	630
Κεντρικά ζητήματα	631
Η θεωρία της αργόσχολης τάξης	631
Επιδεικτική αργία	633
Επιδεικτική κατανάλωση	634
Σπατάλη	636
Άλλα χαρακτηριστικά	638
Επιχειρηματικότητα εναντίον βιομηχανίας	639
Επιχειρηματικότητα	639
Βιομηχανία	641
Ελεύθερο εισόδημα	643
Το σύστημα τιμών	644
Ποιός θα έπρεπε να είναι επικεφαλής;	644
Ο αντίκτυπος της βιομηχανίας και της μηχανής στην κοινωνία	646
Εκπαιδευμένη ανικανότητα	647
Πολιτική	647
Επικρίσεις και σύγχρονες εφαρμογές	648
13. Γιόζεφ Σουμπέτερ	653
Δημιουργική καταστροφή	654
Η ευρύτερη οικονομική θεωρία του Σουμπέτερ	660
Προς μια περισσότερο δυναμική θεωρία της οικονομίας	666
Η κοινωνιολογία του Σουμπέτερ	671
Μαρξ, Βέμπερ και εξορθολογισμός	673
Το μέλλον	680
Σύγχρονες εφαρμογές	682
14. Καρλ Μάνχαϊμ	685
Η κοινωνιολογία της γνώσης	688
Η κοινωνιολογία της γνώσης και η θεωρία της ιδεολογίας	688
Γενιές	689
Πολιτική	693
Μια κοινωνιολογική προσέγγιση	694
Θετικισμός	695
Φαινομενολογία	696
Μια κοινωνιολογία της κοινωνιολογίας της γνώσης	697
Σχετικισμός και σχεσιακότητα	698
Οι διανοούμενοι	700
Weltanschauung	702
Βήματα στην άσκηση της κοινωνιολογίας της γνώσης	703
Ιδεολογία και ουτοπία	704
Ιδεολογία	704
Ουτοπία	707

Απομάγευση.	710
Ελπίδα για το μέλλον.	711
Ορθολογικότητα και παραλογισμός των καιρών	712
Τύποι ορθολογικότητας και παραλογισμού.	713
Επικρίσεις και σύγχρονες εφαρμογές.	718
15. Τζορτζ Χέρμπερτ Μιντ	725
Διανοητικές καταβολές.	727
Συμπεριφορισμός.	727
Πραγματισμός.	729
Διαλεκτική	734
Η προτεραιότητα του κοινωνικού	734
Η πράξη.	735
Στάδια.	735
Χειρονομίες.	737
Σημαντικά σύμβολα	739
Νοητικές διεργασίες και νους	741
Νοημοσύνη	741
Συνείδηση.	743
Νους	744
Εαυτός.	745
Παιδική ανάπτυξη	747
Στάδιο παιχνιδιού (<i>play</i>).	747
Στάδιο παιχνιδιού (<i>game</i>)	748
Γενικευμένος άλλος	749
«Εγώ» και «εμένα».	751
Κοινωνία	753
Επικρίσεις και σύγχρονες εφαρμογές.	755
16. Άλφρεντ Σουτς	761
Οι ιδέες του Έντμουντ Χούσερλ	763
Επιστήμη και κοινωνικός κόσμος.	769
Βιόκοσμος εναντίον επιστήμης	770
Κατασκευάζοντας ιδεατούς τύπους.	772
Τυποποιήσεις και συνταγές	775
Ο βιόκοσμος	776
Διωποκειμενικότητα	779
Γνώση	780
Προσωπικά στοιχεία της γνώσης.	781
Σφαίρες του κοινωνικού κόσμου	784
<i>Folgewelt</i> και <i>vorwelt</i>	784
<i>Umwelt</i> και σχέσεις-εμείς	785

<i>Mitwelt</i> και σχέσεις-αυτοί	788
Συνείδηση, νοήματα και κίνητρα	791
Επικρίσεις και σύγχρονες εφαρμογές.	795
17. Τάλκοτ Πάρσονς	799
Οι προσπάθειες του Πάρσονς ως προς την ενσωμάτωση.	800
Γενικές αρχές	804
Φιλοσοφικές και θεωρητικές καταβολές	805
Θεωρία δράσης	806
<i>Η θεωρία δράσης του Πάρσονς</i>	808
<i>Η απομάκρυνση από τη θεωρία δράσης</i>	809
<i>Προδιαθέσεις-να-έχουμε-ανάγκες</i>	811
<i>Κινητοποιητικοί προσανατολισμοί</i>	811
<i>Αξιακοί προσανατολισμοί</i>	812
Μεταβλητές μοτίβων.	813
AGIL (ΠΕΕΑ).	815
Συνέπεια στην Παρσονσική θεωρία: Ενσωμάτωση και τάξη.	817
Το σύστημα δράσης.	819
Κοινωνικό σύστημα	821
<i>Οι δρώντες και το κοινωνικό σύστημα</i>	823
Πολιτισμικό σύστημα	826
Σύστημα προσωπικότητας.	828
Συμπεριφορικός οργανισμός	830
Αλλαγή και δυναμισμός στην παρσονσική θεωρία.	831
Εξελικτική θεωρία	831
Γενικευμένα μέσα ανταλλαγής	831
Επικρίσεις και σύγχρονες εφαρμογές.	835
<i>Βιβλιογραφία</i>	839
<i>Ευρετήριο ονομάτων</i>	903
<i>Ευρετήριο θεμάτων</i>	909